

Sygnatura akt I CG-G 7/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w K. (...) Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Krzyżak

Protokolant: st.sekr.sąd. Dorota Wróbel

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016 r. w K. (...)

sprawy z powództwa (...) **S.A.**

z siedzibą w K.

przeciwko **R. A. i K. A.**

o ograniczenie prawa własności

1. Zobowiązuje pozwanych do złożenia oświadczenia woli następującej treści:

„R. i K. małżonkowie A. zezwalają powodowi (...) S.A. z siedzibą w K. na korzystanie (związane z eksploatacją węgla brunatnego na odkrywce J. II B) z części nieruchomości pozwanych, tj. powierzchni 4,22 ha, z działki oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni całkowitej 9,59 ha, położonej w obrębie W. gmina K. (dla której Sąd Rejonowy w K. (...) prowadzi księgę wieczystą o numerze (...)) przez okres:

od 1.01.2017 r. do 31.08.2020 r. w stosunku do części nieruchomości o powierzchni 2,15 ha położonej w południowej części działki, wzdłuż granic zachodniej działki w odległości 29 metrów od granicy południowej na długości 109 metrów oraz wzdłuż granicy wschodniej w odległości 131 metrów od granicy południowej na długości 184 metrów,

od 1.10.2019 r. do 31.08.2020 r. w stosunku do części nieruchomości o powierzchni 2,07 ha położonej wzdłuż południowej granicy działki na długości 29 metrów wzdłuż granicy zachodniej działki oraz na długości 131 metrów wzdłuż granicy wschodniej działki, za wynagrodzeniem w kwocie 24.549,58 zł (dwadzieścia cztery tysiące pięćset czterdzieści dziewięć złotych 58/100) płatnym przez powoda na rzecz pozwanych w następujący sposób:

- kwota 7.576,60 zł płatna do 30.09.2017 r.,

- kwota 2.610,10 zł płatna do 30.09.2018 r.,

- kwota 7.576,60 zł płatna do 30.09.2019 r.,

- kwota 6.786,28 zł płatna do 30.09.2020 r.

2. Nie obciąża pozwanych kosztami procesu.

3. Zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. (...) na rzecz adwokata E. S., Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 4.428 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu.

SSO Małgorzata Krzyżak

UZASADNIENIE

Powódka Kopalnia (...) S.A. w K. wniosła pozew przeciwko pozwanym K. i R. małżonkom A. o ograniczenie prawa własności poprzez umożliwienie powódce korzystanie na cel związany z eksploatacją węgla brunatnego na odkrywce J. II B z części o powierzchni 4,22 ha nieruchomości stanowiącej własność pozwanych oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni całkowitej 9,59 ha położonej w obrębie W. gmina K., posiadającej urzędzoną w Sądzie Rejonowym w K. (...) księgę wieczystą (...) przez okres:

- od 01.01.2014r. do 31.08.2020 r. w stosunku do części nieruchomości o pow. 2,15ha, położonej w południowej części działki, wzdłuż zachodniej granicy działki w odległości ok. 29 metrów od granicy południowej na długości ok. 109 metrów oraz wzdłuż granicy wschodniej w odległości około 131 metrów od granicy południowej na długości około 184 metrów,

- od 01.10.2019r. do 31.08.2020r. w stosunku do części nieruchomości o pow. 2,07ha, położonej wzdłuż południowej granicy działki na długości około 29 metrów wzdłuż zachodniej granicy działki oraz na długości około 131 metrów wzdłuż granicy wschodniej działki o ustalenie wysokości jednorocznego wynagrodzenia za powyższe ograniczenie prawa własności oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania powódka podała, że prowadzi działalność górnictwem na podstawie koncesji, a część nieruchomości pozwanych przewidziana została w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta K. pod eksploatację węgla brunatnego oraz pod budowę urządzeń infrastruktury. Od maja 2012r. powódka prowadzi z pozwanymi rokowania w celu ustalenia warunków nabycia nieruchomości objętej pozwem lecz strony nie doszły do porozumienia, bowiem pozwani nie wyrażają zgody ani na sprzedaż ani na udostępnienie nieruchomości na cele związane z działalnością kopalni.

W piśmie z dnia 21.12.2016r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu wnosząc o ograniczenie prawa własności pozwanych wobec części gruntów o pow. 2,15ha na działce o nr (...) od 01.01.2017r., a nie jak wskazywała pierwotnie od 01.01.2014r., za wynagrodzeniem w łącznej kwocie 24.549,58 zł za lata 2017-2020 (k. 306-307).

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości. Podnieśli, że powódka ma na uwadze tylko swój własny zysk. Wyłączenie spod działalności rolniczej części ich gospodarstwa o pow. ok. 4 ha wpłynie niekorzystnie na dochodowość całego gospodarstwa i przyczyni się do jego degradacji. Nadto podnieśli, że po upływie okresu ograniczenia własności w 2020r. powrót do stanu poprzedniego nie będzie możliwy ze względu na szkodliwy, pokopalniany wpływ działalności powódki na późniejszą rekultywację tych terenów oraz zarzucali powódce brak szczególności i niejednoznaczność w prowadzonych dotychczas negocjacjach (k.50-55). Pozwany R. A. na rozprawie w dniu 25.11.2013r. oświadczył, iż nie rozważał i nie rozważa wniosku o wykup nieruchomości i chce aby powódka odstąpiła od działalności górniczej na jego gruntach (k.68).

Postanowieniem z dnia 10.03.2014r. Sąd Okręgowy w K. (...) udzielił powódce zabezpieczenia zezwalając na zajęcie południowej części nieruchomości stanowiącej własność pozwanych, położonej w miejscowości W., gm. K. oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), posiadającej urzędzoną w Sądzie Rejonowym w K. (...) księgę wieczystą (...), od południowej granicy po zachodniej stronie w/w nieruchomości w odległości około 29 m od drogi, pas gruntu o szerokości ok.109 metrów oraz od południowej granicy po wschodniej stronie działki w odległości około 131 metrów od drogi, pas gruntu o szerokości 184 metrów – pod budowę urządzeń infrastruktury technicznej, poczynszy od 1.04.2014r., oddalając wniosek w pozostałej części (k.101-104).

Postanowieniem z dnia 10.11.2015r. Sąd Okręgowy w K. (...) zawiesił postępowanie na zgodny wniosek stron, z uwagi na prowadzone przez strony negocjacje (k.248). Postanowieniem z dnia 17.06.2016r. postępowanie zostało podjęte z wniosku powódki z dnia 07.06.2016r., z uwagi na bezskuteczność negocjacji (k.257).

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka prowadzi działalność górnictwem na podstawie koncesji nr (...) z dnia 26.08.1994r. oraz decyzji Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 08.06.1998r. (k.35-38).

Pozwani K. i R. małż. A. są właścicielami nieruchomości gruntowej zabudowanej i niezabudowanej o łącznej pow. 13.97,00ha, położonej we wsi W. – gm. K. o nr ewidencyjnych działek (...), dla której prowadzona jest w Sądzie Rejonowym w K. (...) księga wieczysta o nr (...) (k.23-26).

Działka o nr ewidencyjnym (...) o łącznej pow. 9,59ha stanowi nieruchomość rolną zabudowaną. Gospodarstwo rolne pozwanych nastawione jest na produkcję mleka (k.144), produkcję roślinną buraka cukrowego (k.136) jęczmienia, kukurydzy i pszenicy (k.183). Pozwani zamierzają docelowo przepisać całe gospodarstwo rolne, w tym działkę o nr (...) swojemu synowi D. A. (k.197). W dniu 23.06.2014r. D. A. złożył do (...) Biuro Powiatowe w K. wniosek o przyznanie pomocy finansowej w wysokości 100.000 zł w ramach programu - „Ułatwianie startu młodym rolnikom” (k.216).

Na podstawie (...) S.A. w K. Odkrywka J. (...) (Część Podstawowa), zatwierdzonego decyzją Okręgowego Urzędu Górniczego w P. z dnia 31.12.2002r. oraz na podstawie Planu (...) (Część Szczegółowa na okres 01.01.2012r. – 31.12.2014r.), zatwierdzonego decyzją Okręgowego Urzędu Górniczego w P. z dnia 30.11.2011r. działka o nr (...) w części południowej o powierzchni 2,07ha przewidziana została pod eksploatację węgla brunatnego począwszy od 01.10.2019r. do 31.12.2020r., a w części o pow. 2,15ha pod budowę infrastruktury związanej z odwodnieniem złoża począwszy od 01.04.2014r. do 31.12.2020r. (k.33-34 i k.39-40 w zw. z k.37-38).

Poszerzenie granic wydobycia węgla brunatnego na podstawie zatwierdzonych (...) S.A. w K. dało podstawy do wprowadzenia zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla Gminy i Miasta K.. W związku z czym uchwałą Rady Miejskiej w K. Nr (...) z dnia 15.11.2011r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta K. związanego z poszerzeniem granic eksploatacji Kopalni (...) S.A., odkrywki J. (...) działka pozwanych oznaczona numerem ewidencyjnym (...) w części południowej przeznaczona została pod:

- teren i obszar górniczy (teren powierzchni eksploatacji ozn. symb. (...)),
- teren infrastruktury technicznej i obiektów budowlanych zakładu górniczego (ozn. symb. (...)),
- teren drogi publicznej - drogi zbiorowej, powiatowej i korytarza odstawy węgla wraz z infrastrukturą techniczną (ozn. symb. „(...)”),(k.10-22).

Część północna działki o nr (...) w planie zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzonym Uchwałą Rady Miejskiej w K. o nr (...) z dnia 08.11.2001r. przeznaczona została pod teren zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem usług o charakterze nieuciążliwym ozn. symb. (...).(…) MN i pod tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy rolniczej, urządzeń infrastruktury technicznej, terenów zieleni i zalesień ozn. symb. (...) (k.22).

Nieruchomość oznaczona numerem geodezyjnym (...) obręb W. gm. K. przewidziana jest w części o pow. 2,07 ha pod eksploatację górnictwem przez O/J. Po II B w IV kwartale 2019 r. W celu wcześniejszego przygotowania przedpola do eksploatacji konieczne jest zajęcie dodatkowej części nieruchomości o pow. około 2,15 ha, która przeznaczona będzie pod infrastrukturę techniczną (dwie linie 15kV K.–W. K.-W., linie 39kV, linie 6kV, obiekty odwodnienia wglębnego i powierzchniowego (studnie, rurociągi, tłocznie, rurociąg grawitacyjny) oraz zostanie przełożona droga powiatowa (k.6).

W dniu 10.06.2010r. powódka zwróciła się do pozwanych o wyrażenie zgody na przeprowadzenie inwestycji budowlanej polegającej na przebudowie dwóch linii SN 15kV relacji (...) K. - (...) W. i (...) K. - (...) W., kolidujących z postępem pierwszego frontu nadkładowego na odkrywce J., przebiegających przez działkę o nr (...), stanowiącą własność pozwanych. Pozwani nie wyrazili zgody (k.32). Podobne żądanie powódka wystosowała do pozwanych w dniu 22.11.2012r. i w dniu 11.01.2013r. Pozwani ponownie nie wyrazili zgody na przebudowę linii średniego napięcia

(k.30, k.29). W dniu 29.05.2012r. powódka zwróciła się do pozwanych o wyrażenie zgody na przeprowadzenie na działce o nr (...) dwóch linii 15kV kablowych ziemnych, dwóch linii 30kV kablowych napowietrznych wraz z liniami teletechnicznymi na północ od projektowanej drogi (...) w pasie 20m. Pozwani nie wyrazili zgody na przeprowadzenie inwestycji (k.31). Z uwagi na postęp robót górniczych zaistniała konieczność uzyskania zgody pozwanych na przeprowadzenie inwestycji związanych z budową bariery studni, zasilaniem energetycznym oraz odprowadzeniem wód kopalnianych wodociągami. W związku z powyższym w dniach 25.06.2013r. i 08.07.2013r. powódka zwróciła się do pozwanych o wyrażenie zgody na przeprowadzenie inwestycji usytuowanych na działce o nr (...), polegających na budowie dwóch linii SN 15kV kablowych ziemnych, budowie dwóch linii 30kV napowietrznych ziemnych wraz z podwieszoną linią teletechniczną, budowie linii 6 kV napowietrzno-kablowej wraz z liniami kablowymi ziemnymi nn i sterowniczymi do zasilania bariery odwodnienia, budowie dwóch studni głębinowych, budowie rurociągu grawitacyjnego #900 i dwóch rurociągów tłocznych #800, pasa komunikacyjnego, przebudowie drogi powiatowej 3180 wraz z przebudową kabli (...) S.A. Powódka złożyła pozwany również propozycję nabycia części nieruchomości pozwanych części działki o nr (...) o pow. 4,22ha za kwotę 179.389 zł, zgodnie z operatem szacunkowym sporządzonym przez rzeczoznawcę majątkowego R. S. z dnia 28.05.2013r. Pozwani nie wyrazili zgody na propozycję powódki (k.27 i k.28).

Powódka zaproponowała pozwanym również sprzedaż przyległej do ich nieruchomości działki o nr (...) o pow. 5,20ha w ramach transakcji zamiennej. Strony w trakcie niniejszego procesu sporządziły w dniu 08.07.2015r. protokół z negocjacji. Strony uzgodniły, że pozwani sprzedadzą powódce część nieruchomości o nr działki (...) o pow. 3,4597ha za proponowaną kwotę 155.752 zł, w zamian za co nabędą od powódki część działki o nr ewidencyjnym (...) o pow. ok. 5,0456ha za cenę 148.326 zł. Nadto powódka zobowiązała się do zapłaty wynagrodzenia w kwocie 12.459,25 zł za korzystanie z części nieruchomości o pow. ok. 2,15ha w okresie od dnia jej wydania na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w K. (...) z dnia 10.03.2014r. do dnia zawarcia ostatecznej umowy zamiany nieruchomości (pkt. 6 i 7 protokołu – k.242). Nadto pozwany R. A. oświadczył, iż do dnia 15.09.2015r. przeniesie własność nieruchomości objętej negocjacjami na rzecz swojego syna D. A., który to zobowiązał się po uzyskaniu tytułu własności nieruchomości do zawarcia z powódką umowy zamiany w sposób opisany w pkt. 6 i 7 protokołu do dnia 31.10.2015r. (pkt. (...) i 9 protokołu – k.242). Dodatkowo pozwany R. A. zastrzegł się, iż w przypadku nie przeniesienia własności nieruchomości o nr (...) na rzecz swojego syna do dnia 15.09.2015r. zobowiązuje się do zawarcia z powódką umowy zamiany do dnia 31.10.2015r. (pkt. 10 protokołu – k.242-242v). Pozwani wyrazili zgodę na wejście przez powódkę na część działki o nr (...) celem realizacji inwestycji tj. budowy linii 15kV za odszkodowaniem (pkt. 12 protokołu – k.243).

Powódka pismem z dnia 24.07.2015r. oświadczyła, że cofnie niniejszy pozew w sytuacji zawarcia przez strony umowy sprzedaży zgodnie z treścią protokołu z dnia 08.07.2015r. (k.240). Do zawarcia umowy sprzedaży nie doszło z uwagi na zmianę stanowiska pozwanych (k.251).

Do chwili obecnej powódka nie zajęła nieruchomości pozwanych, którzy do daty wydania wyroku cały czas prowadzą działalność rolniczą na działce o nr (...) (przyznane przez strony). Na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego ustalono, że działka o nr (...) o pow. 4,22ha, wyłączona spod produkcji roślinnej na cele wydobywcze kopalni, przyniosłaby pozwanym w latach 2017-2020 dochód w łącznej wysokości 24.549,58 zł, z czego kwotę 7.576,60 zł pozwani uzyskaliby z tytułu uprawy buraka cukrowego za 2017r., kwotę 2.610,10 zł z tytułu uprawy pszenicy za 2018r., kwotę 7.576,60 zł z tytułu uprawy buraka cukrowego za 2019r. oraz kwotę 4.249 zł z tytułu uprawy pszenicy i kwotę 2.537,28 zł z tytułu uprawy buraka za 2020r. Zmniejszenie powierzchni gospodarstwa w latach 2017-2020 nie będzie miało wpływu na rozpoznanie wniosku D. A. o pomoc finansową (dowód: opinia biegłego L. K. z dnia 30.11.2016r.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie: informacji z dnia 16.07.2013r. wraz z mapą (k.6-7), koncesji nr (...) z dnia 26.08.1994r. (k.35-36), decyzji Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 08.06.1998r. (k.37-38), decyzji Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w P. z dnia 30.11.2011r. (k.40) i z dnia 30.12.2002r. (k.34), zatwierdzającej Plan (...) Odkrywki J. (k.39 i k.33), wypisu i wyrysu z ewidencji gruntów wraz z mapą (k.8v-9), uchwały Rady Miejskiej w K. z dnia 15.11.2011r. (k.10-20), pisma Burmistrza Gminy i Miasta K. z dnia 15.01.2013r. wraz z mapą (k.20-21), odpisu księgi wieczystej dla nieruchomości o nr (...) (k.23-26), protokołów

uzgodnień z dnia 25.06.2013r., 08.07.2013r., 11.11.2013r., 22.11.2012r., 29.05.2012r. i z 10.06.2010r. (k.27-32), protokołu z negocjacji z dnia 08.07.2015r. (k.241-243), umowy dostawy buraków w roku 2014 (k.136-143), umowy kontraktacji mleka z dnia 31.11.2006r. (k.144-147), opinii biegłego L. K. (2) z dnia 25.03.2015r. (k.178-208) wraz z aneksem nr (...) do opinii z dnia 30.11.2016r., zeznań świadka D. U. (k.68v-69), świadka A. R. (k.267v) i świadka W. A. (k.281-281v). Stan faktyczny nie był sporny między stronami. Za przydatną w całości Sąd uznał opinię biegłego sądowego L. K. (2). Opinia nie została zakwestionowana przez strony, a Sąd uznał ją za rzetelną, pełną, a jej wnioski jasne i nie budzące wątpliwości.

Sąd oddalił wnioski pozwanych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia czy nieruchomości pozwanych jest niezbędna do wykonywania działalności powoda w rozumieniu art.18 ust.1 ustawy z dnia 9.06.2011r. Prawo geologiczne i górnicze, w szczególności czy na przedmiotowej nieruchomości możliwe jest wydobycie węgla w ogóle, a także w ilościach podanych przez powoda, jako bezprzedmiotowy, zmierzający jedynie do przedłużenia procesu, bowiem przeznaczenie części działki o nr (...) pod działalność wydobywczą kopalni wynika jednoznacznie z przedłożonych do akt niniejszej sprawy dokumentów tj. uchwały Rady Miejskiej Gminy i Miasta K. z dnia 15.11.2011r., decyzji Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 08.06.1998r. wraz z decyzjami Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w P. z dnia 30.12.2002r. i z dnia 30.11.2011r. Przedmiotowa nieruchomość znajduje się w granicach obszaru górniczego określonego koncesją udzieloną Kopalni w dniu 26.08.1994 r. nr (...) przez Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (co nie jest sporne), a więc ustalenie ilości węgla nie ma znaczenia dla oceny roszczenia powoda.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powódki zasługuje w całości na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (dalej p.g.g), jeżeli cudza nieruchomość lub jej część jest niezbędna do wykonywania działalności regulowanej ustawą, przedsiębiorca może żądać umożliwienia korzystania z tej nieruchomości lub jej części przez czas oznaczony, za wynagrodzeniem. Uprawnienie z art. 18 p.g.g. uzależnione jest od spełnienia przesłanki niezbędności nieruchomości do wykonywania działalności regulowanej ustawą, a ma na celu umożliwienie przedsiębiorcy górnictwu realizację przysługującego mu uprawnienia do poszukiwania, rozpoznawania bądź wydobywania kopalni albo do innego rodzaju korzystania z zasobów wnętrza ziemi. Niewątpliwie nieruchomość pozwanych o nr działki (...), znajduje się częściowo w granicach obszaru górniczego, określonego pierwotnie koncesją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, udzieloną Kopalni w dniu 26 sierpnia 1994r., zmienioną decyzją z dnia 08.06.1998r. i zaktualizowaną dwoma decyzjami Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w P. z dnia 30.12.2002r. i z dnia 30.11.2011r. w związku z planem rozwoju (ruchu) odkrywki J., sięgającym swoim obszarem część działki o nr (...) od strony południowej, należącej do pozwanych. Poszerzenie granic eksploatacji Kopalni znalazło swój wyraz również w treści uchwały Rady Miejskiej w K. z dnia 15.11.2011r.

Obszarem górniczym jest zaś przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy). Koncesja wyznacza zatem obszar niezbędny dla budowy infrastruktury i obiektów budowlanych niezbędnych do wydobywania kopalni. Wykonywanie działalności górniczej polega zatem również na stworzeniu niezbędnej do wydobywania infrastruktury.

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że działka pozwanych o nr (...), w części południowej, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta K. przeznaczona została pod teren i obszar górniczy – teren powierzchniowej eksploatacji ozn. symb. (...), pod teren infrastruktury technicznej i obiektów budowlanych zakładu górniczego ozn. symb. (...) oraz pod teren drogi publicznej – drogi zbiorczej, powiatowej i korytarza odstawy węgla wraz z infrastrukturą techniczną ozn. symb. „(...)”. Zatem część działki o nr (...) o powierzchni 2,07ha przeznaczona jest pod eksploatację węgla brunatnego począwszy od 01.10.2019r. do 31.12.2020r., a w części o powierzchni 2,15ha pod

budowę infrastruktury związanej z odwodnieniem złoża począwszy od 01.04.2014r. do 31.12.2020r. Ponieważ pozwani ostatecznie nie wyrazili zgody na przeprowadzenie na ich nieruchomości inwestycji budowlanych z przeznaczeniem pod wydobycie węgla brunatnego, roszczenie powódki jest uzasadnione w świetle art. 18 ust. 1 p.g.g.

Odnosząc się jednocześnie do zarzutów pozwanych wobec ograniczenia ich prawa własności wskazać należy, iż wprowadzona ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze instytucja własności górniczej polega na rozdzieleniu uprawnień do nieruchomości gruntowej i do zalegającego w niej złoża kopaliny. Wynika z założenia, że niektóre ze złóż kopalin nie stanowią części składowych nieruchomości i tym samym nie są objęte własnością nieruchomości gruntowej; są przedmiotem odrębnego prawa majątkowego, przysługującego Skarbowi Państwa. Treścią tego prawa jest stosownie do art. 10 ust. 5 i art. 12 ust. 1 p.g.g. korzystanie z przedmiotu własności, w granicach określonych przez ustawy, z wyłączeniem innych osób albo rozporządzanie tym prawem wyłącznie przez ustanowienie użytkownika górniczego, w drodze umowy zawartej na piśmie pod rygorem nieważności (art. 13 ust. 1 p.g.g.). W tym zakresie prawo własności nieruchomości gruntowej podlega ograniczeniu na rzecz Skarbu Państwa. Prawo własności górniczej obejmuje złoża kopalin wymienionych w art. 10 ust. 1 i 2 oraz części górotworu położone poza granicami przestrzennymi nieruchomości gruntowej (art. 10 ust. 4 p.g.g.). Pozostałe kopaliny, które nie zostały wymienione w art. 10 ust. 1 i 2 p.g.g. oraz objęte częściami górotworu położonymi poza granicami przestrzennymi nieruchomości gruntowej, wchodzi w skład własności nieruchomości gruntowej. Z racji powyższego zarzuty pozwanych sprowadzające się do naruszania przez powódkę demokratycznego państwa prawa nie znajdują oparcia w obowiązującym stanie prawnym. Zwrócić również należało uwagę, że powódka składała w toku negocjacji z pozwanymi propozycję wykupu części nieruchomości o nr działki (...), stąd zarzut pozwanych o celowym działaniu kopalni na szkodę rolnika, wbrew temu co twierdzili pozwani w odpowiedzi na pozew (k.53) nie znajduje uzasadnienia w realiach niniejszej sprawy.

Natomiast wynagrodzenie należne pozwanym w związku z ograniczeniem ich prawa własności w okresie od faktycznego zajęcia nieruchomości, to jest od dnia 01 stycznia 2017 roku do 31 sierpnia 2020 roku wynosi 24.549,58 zł. Sąd zasądzając odpowiednie wynagrodzenie w całości oparł się na opinii biegłego sądowego L. K. (2). Wynagrodzenie to jest ekwiwalentem za korzystanie z cudzej rzeczy, nie jest zaś odszkodowaniem. Dotychczasowe działki pozwanych, w zakresie objętym niniejszym pozwem, były wykorzystywane na cele rolnicze: uprawiano na nich buraki cukrowe, pszenicę, kukurydzę, jęczmień. Tym samym wynagrodzenie zostało ustalone w oparciu o wyliczenia związane z niemożnością ich wykorzystywania na dotychczasowe cele, tj. na działalność rolniczą. Biegły poddał zatem analizie tylko te powierzchnie gruntów rolnych, wynikających z ograniczenia z produkcji rolnej, w oparciu o strukturę zasiewów wskazaną przez pozwanych. O ile działalność powódki doprowadzi do powstania szkody w nieruchomości stanowiącej własność pozwanych, to niewątpliwie pozwanym przysługiwać będzie roszczenie odszkodowawcze uregulowane przepisami Działu VIII ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

Natomiast mając na uwadze art. 102 k.p.c. nie obciążył pozwanych kosztami procesu.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążać kosztami strony przegrywającej. Przepis ten, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania stron kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowości obrony (art. 98§1 k.p.c.). – tzw. zasada za wynik procesu. Hipoteza art. 102 k.p.c. odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej stron, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu. Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli to była podstawa zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu (at. 108 u.k.s.c.). Całokształt

okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011r., I CZ 26/11, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2011. IICZ 51/11, niepubl.).

Sąd stosując ten przepis miał na uwadze charakter roszczenia. Publiczny cel jakim jest poszukiwanie, wydobywanie kopalin niewątpliwie stanowi uzasadnienie dla wprowadzenia ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości przez jej właściciela (nawet wbrew woli właściciela), ale w tej sytuacji obciążenie ich kosztami byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (punkt 2 wyroku).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 2 ust. 3 w zw. § 6 pkt. 6 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (punkt 3 wyroku).

SSO Małgorzata Krzyżak